

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ในปัจจุบันนี้ ดอกไม้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนไทยเป็นอย่างมาก สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประดับตกแต่งสถานที่ ตัดดอกปักแจกัน ใช้ในพิธีการหรือในโอกาสต่างๆ ความเรื่องจึงเป็นไม้ตัดดอกชนิดหนึ่ง ซึ่งมีคุณค่าทางเศรษฐกิจมากมาย มีข้อดีหลายประการที่จะนำมาปลูกเป็นการค้า เพราะปลูกง่าย เลี้ยงง่าย โตเร็ว ตอบสนองต่อน้ำและปุ๋ยดี ใช้เวลาในการผลิตสั้น สามารถกำหนดวันตัดดอกจำหน่ายได้ ให้ผลตอบแทนสูง ปลูกได้ตลอดปี และปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทย (สมเพียร, 2536) พันธุ์ที่นิยมและรู้จักกันมากของบริษัทผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ ซึ่งมียอดขายสูงสุดอยู่ในขณะนี้คือพันธุ์ Sovereign Gold เป็นพันธุ์ที่เหมาะสมในการนำมาปลูกตัดดอกเพื่อการค้า เอ เอ ฟ เอ็ม ฟลาวเวอร์ซีด (2540) กล่าวว่า การเลือกพืชที่อายุเก็บเกี่ยวสั้นให้รายได้ดี จะสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของไทยขณะนี้ จะเห็นได้ว่าประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรมที่ส่งสินค้าเกษตรไปขายต่างประเทศปีละหลายหมื่นล้านบาท ไม้ตัดดอกก็เป็นพืชอีกชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2534) โดยส่งเป็นสินค้าออกนอกประเทศไทยในรูปของดอกไม้สดหรือแปรรูป นำมาทำแห้ง ย้อมสีหรือวิธีการอื่นๆ ตามความต้องการของตลาด โดยเฉพาะความเรื่อง นอกจากใช้เป็นไม้ดอกไม้ประดับแล้วยังเป็นพืชที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านอาหารสัตว์ เครื่องสำอาง และยารักษาโรค โดยเฉพาะในทางอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ความเรื่องมีความสำคัญมากเนื่องจากกลีบดอกความเรื่องมีเม็ดสีประเภทแคโรทีนอยด์ในกลุ่มอนุพันธุ์ของแซนโทฟิล (xanthophyll) จะทำให้ไข่แดงของสัตว์ปีก เช่น เป็ด ไก่ มีสีเหลืองสด สวยงามและเข้มข้นเป็นที่ต้องการของตลาด ด้วยเหตุนี้ความต้องการของสารสกัดธรรมชาติของตลาดภายในและต่างประเทศจึงเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ต้องการกลีบดอกความเรื่องแห้งมาก ปีละ 30,000 – 50,000 ตัน/ปี ในขณะที่ประเทศไทยทำการผลิตกลีบดอกความเรื่องอบแห้งส่งออกจำหน่ายต่างประเทศปีละ 200 – 300 ตัน (พงศ์เทพ, 2540)

ธุรกิจด้านการผลิตความเรื่องเพื่อการค้าในอำเภอสะตือ จังหวัดชลบุรีได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตร ผลิตเพื่อจำหน่ายเป็นอาชีพหรือเสริมรายได้ให้ครอบครัวเกษตรกร เพราะความพร้อมทั้งด้านสภาพพื้นที่ปลูก ภูมิอากาศ แรงงานและการตลาด การผลิตส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการจำหน่ายดอกเพื่อนำไปปักแจกันบูชาพระและร้อยมาลัยส่งในจังหวัดชลบุรีและใกล้เคียง ถ้ามีเป็น

จำนวนมากก็จะส่งไปจำหน่ายที่ปากคลองตลาด กรุงเทพฯ แต่เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกมักจะประสบปัญหาต่างๆ เช่น การจัดการด้านการผลิต ได้แก่ ปัญหาเรื่อง โรค แมลง เมล็ดพันธุ์ เงินทุน และอื่นๆ ซึ่งปัญหาในด้านการผลิตและการตลาดดาวเรืองในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีความสำคัญที่จะนำมาศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้รับมาพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดดาวเรืองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมการผลิตดาวเรืองให้มีคุณภาพต่อไป อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ซึ่งเกษตรกรมีการปลูกดาวเรืองมากกว่าไม้ตัดดอกชนิดอื่น และเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชลบุรี ศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนแหล่งเมล็ดพันธุ์ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่เกษตรกรจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาในพื้นที่นี้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการผลิต ชนิดของพันธุ์ที่ปลูก วิธีการปฏิบัติทางการตลาด ต้นทุน และผลตอบแทนของการผลิตดาวเรืองเพื่อการค้า
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกดาวเรืองในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

ผลการศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงสภาวะการผลิตและการตลาดดาวเรืองในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นแนวทางแก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการปลูกดาวเรืองให้มีผลผลิตและรายได้มากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษารั้งนี้เป็นการศึกษาการผลิตดาวเรืองเพื่อการค้า ในอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประชากรที่ศึกษาคือ เกษตรกรผู้ปลูกดาวเรืองในอำเภอสัตหีบจังหวัดชลบุรีทุกคน ซึ่งมีจำนวน 80 ราย โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง

นิยามศัพท์

1. เกษตรกร หมายถึง หัวหน้าครอบครัว หรือตัวแทนคนใดคนหนึ่งในการครอบครัวยุติธรรมทางการเกษตร
2. สถานะการผลิต หมายถึง จำนวนพื้นที่ปลูก ปริมาณการผลิต ผลผลิตต่อไร่ พันธุ์ที่ใช้ปลูก การเตรียมพื้นที่ ขนาดของพื้นที่ปลูกดาวเรืองของเกษตรกรแต่ละคน แหล่งความรู้ที่ได้รับ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับปุ๋ย ยาในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตดาวเรือง ตลอดจนผลผลิตต่อไร่ที่ได้รับ
3. ปริมาณการผลิต หมายถึง จำนวนต้นต่อไร่ และผลผลิตรวมต่อฤดูกาล
4. การจัดการด้านการผลิต หมายถึง การดูแลรักษา การให้น้ำ ให้ปุ๋ย การกำจัดศัตรูพืช ตั้งแต่ระยะก่อนการออกดอก ถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต
5. ดาวเรืองตัดดอก หมายถึง ดาวเรืองที่จำหน่ายเฉพาะดอกที่มีก้าน (ปักแจกัน) และดาวเรืองที่เด็ดเฉพาะดอกไม้ตัดก้านยาว (ร้อยมาลัย)
6. ต้นทุนการผลิต หมายถึง ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตจากต้นทุนการผลิตต่อไร่ โดยไม่คิดค่าเสื่อมของที่ดิน, วัสดุอุปกรณ์
7. สถานะการตลาด หมายถึง การปฏิบัติกรด้านการจำหน่ายดาวเรืองของเกษตรกรในปัจจุบัน ได้แก่ ลักษณะการซื้อขาย ราคาที่เกษตรกรได้รับ การขนส่ง แหล่งข้อมูลข่าวสาร และผลตอบแทน
8. ผลตอบแทนสุทธิ หมายถึง รายได้ซึ่งเป็นรายรับทั้งหมดที่ได้จากการจำหน่ายผลผลิตดาวเรือง
9. แหล่งข่าวสาร หมายถึง ที่มาของความรู้ทางด้านวิชาการ ข่าวสารการเกษตร ทางการผลิต และการตลาดดาวเรืองของเกษตรกร
10. การตลาด หมายถึง กิจกรรมที่เกษตรกรผู้ปลูกดาวเรืองขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางหรือพ่อค้ามารับซื้อจากแปลงเกษตรกร และเกษตรกรผู้นำผลผลิตดาวเรืองไปขายด้วยตนเอง โดยส่งร้านขายส่งหรือขายปลีก
11. จำนวนแรงงานทางการเกษตรในครัวเรือน หมายถึง จำนวนผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมในครอบครัว
12. พื้นที่ถือครองทางการเกษตร หมายถึง จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรทุกประเภทของเกษตรกร
13. พื้นที่เพาะปลูกดาวเรือง หมายถึง จำนวนพื้นที่ที่ปลูกดาวเรืองตัดดอก

14. ประสิทธิภาพในการปลูกดาวเรือง หมายถึง ความชำนาญ ความรู้ ความสามารถและระยะเวลาในการประกอบอาชีพการปลูกดาวเรืองของเกษตรกร

15. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University